

MROK (30) *sb m*

o jasne.

sg *N* mrok (15). ◇ *G* mroku (6). ◇ *A* mrok (2). ◇ *I* mroki(e)m (4). ◇ *L* mroku (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Zmierzch, szarość, czas po zachodzie słońca przed nastaniem pełnej ciemności lub czas przed wschodem słońca; crepusculum Murm, BartBydg, Calep, Cn; lucis et noctis confinium, prima fax noctis, primae tenebrae Cn (18) : Crepusculum, lux dubia, Die tzeit tziwischen tag vnd nacht/ Ízo Íich tag vnd nacht Ícheide des morgens/ oder des abentz. Mrog. Murm 13; Crepusculum, mrok dr. dubia lux sive hora, quae inter noctem et diem est vel inter diem et noctem BartBydg 37; Mqcz 155c; Crepusculum, Lux dubia, quae fit ante Solis ortum ac ante occasum – Mrok, czgÍten [lege: czas ten] ktorego Ízie łączy noc zedniem pófpoliczie nawieczor. Calep 269a.*

Fraza: »mrok pada (a. jął, a. począł, a. pocznie padać)« = noctescit Mqcz, Cn; contenebrat, incessit crepusculum, intendunt tenebrae Cn (6): Prima vespera, Skoro po zácii słońcá/ yáko skoro począł mrok pádác. Mqcz 321d, 252a, 445b, [489]d [2 r.]; NiebÍpieczno Íię wozić/ gdy mrok pocznie pádác. KochFr 89.

Wyrażenie: »pierwszy mrok« (2): Mqcz 445b; A wÍzelka noc ták Íye wÍzérz závÍze roÍpoÍciéra/ Ílé pół kołá wzgórze w píérwÍzy mrok závÍera. KochPhaen 20.

Wyrażenie przyimkowe: »(až) do mroku« (4): Varro, pascunt quo ad contenebravit, Pálą až Íie zmierzkníe/ až do mroku. Mqcz 446a; BudBib Iob 7/4; KochPs 156.

~ Szereg: »od rana do mroku« (1): Niech codzién [córkí Jowiszowe] kwíelą od ráná do mroku Około Ítoku. KlonŻal D2v. ~

[»za mroku«: A Kxiążę [...] zá mroku wynidzie [A kÍiążę [...] zmiérzkiem [in caligine] wynidzie WujBib] Leop Ez 12/7.]

a. I sg w funkcji przysłówka: »mrokiem« = o zmierzchu; prima face, prima vespera, primis tenebris Cn (3) : Mrokiem [in crepusculo] wieczor/ w poÍciemku nocnem/ y w zámierzkníeniu. BudBib Prov 7/9; A goÍpodarz wÍziąwÍzy Íiadkę/ Idzie mrokiem ná wÍadkę KochSob 70.

Wyrażenie: »mrokiem ostatnim« = późnym wieczorem (1): Prózno z domu przededniém wychodziłÍ/ Prózno mrokiem oÍtátním przychodziłÍ KochPs 191.

2. *Ciemność, głębokie ciemności; ciemna chmura; gęsta mgła uniemożliwiająca widoczność; caligo Vulg, PolAnt (12) : Y Ítał lud zdáléká/ lecz MoíżeÍz wÍzedł do mroku [przyÍtąpił do mgły WujBib] w ktorym tám (był) Bog. BudBib Ex 20/21, Iob 22/13, 38/9, Ps 17/9[10], 96/2.*

Szereg: »ciemności i mrok« (2): gdy Íie dzień k wieczorowi chyli/ w nocnych ciemnościách y w mroku [in noctis tenebris et caligine]. Leop Prov 7/9, Soph 1/15.

W przen (5) : ÍAko okrył mrokiem w popędliwóÍci Íwoiey [obtexit caligine in furore suo] Pan corkę SionÍką Leop Thren 2/1, Iob 38/9.

W połączeniu szeregowym (1): A gdy do ziemie poyzrzy/ až wÍíłk y ciemność/ mrok/ wÍíÍnienie y zámroczenie w trácenia [et ecce tribulatio et tenebrae, obscuratio, angustia et expansa caligo]. BudBib Is 8/22.

W przeciwstawieniu: »światłość ... mrok« (1): dobrą oczekiwałem á przyzło złe/ czekałem też światłości/ á przyzedeł mrok [y wypadły ciemności *WujBib*]. *BudBib Iob* 30/26.

Wyrażenie: »mrok ciemności« (1): Kto przeklina oycá fwego á(bo) matkę fwoię/ zágásnie kagániec iego w mroku ciemności [*in obscuritate tenebrarum*]. *BudBib Prov* 20/20.

Synonimy: **1.** mirzk, zmierzch; **2.** chmura, ciemność, czarność, czerń, ćma, mgła.

Cf **MROKOTA**

TZs